

Tartalom

<i>Előszó</i>	9
<i>Első rész / BEVEZETÉS HELYETT</i>	10
<i>Második rész / A SZÖVEGFOGALOM KOGNITÍV BEÁGYAZOTTSÁGA</i>	
II.1. A szimbolikus reprezentáció és a kognitív fejlődés	15
II.2. A kognitív fejlődés lépcsői	
II.2.1. <i>Biológiai átalakulások</i>	17
II.2.1.1. A nyelvi képesség „helye”	17
II.2.1.2. Az emberi megismerés szakaszai és változásai	21
II.2.1.2.1. <i>Az átmenetek</i>	21
II.2.1.2.2. <i>Az agy átalakulása a nyelvi képesség kialakulása előtt</i>	22
II.2.2. <i>Kulturális átalakulások</i>	25
II.2.2.1. Epizodikus kultúra	25
II.2.2.2. Mimetikus kultúra	26
II.2.2.3. Mítikus kultúra	27
II.2.2.4. Teoretikus kultúra	30
II.3. A teoretikus kultúra legújabb sajátos „termékei”	32
II.3.1. <i>A hipertext</i>	33
II.3.2. <i>Az e-kereskedelem</i>	34
II.3.3. <i>Az elektronikus média</i>	35
II.4. Nyelv, szöveg, diskurzus és a kognitív folyamatok: kulturális és nyelvi meghatározottság a navahók példáján	
II.4.1. <i>Nyelv, tanulás, emlékezet és kultúra</i>	35
II.4.2. <i>A navahók helyzete</i>	39
II.4.3. <i>A mai „navahó út”</i>	41
II.4.4. <i>A navahó kétkultúrájúság</i>	43
II.5. Összefoglalva: a referencia komplexitásának fokozatos felismeréséről	44

Harmadik rész / A SZÖVEGFOGALOM ELŐZMÉNYE:

A NYELVI JEL

III.1. A nyelvi jel fogalomtörténete	47
III.1.1. <i>Gorgiasztól Boethiusig</i>	48
III.1.2. <i>Canterbury Szent Anselmtől Velencei Pálig</i>	63
III.1.3. <i>A Port Royaltól John Locke-ig</i>	73
III.2. A nyelvi jel jelentésének fogalomtörténete	80
III.2.1. <i>Referenciális elmélet</i>	82
III.2.2. <i>Asszociációs elmélet</i>	82
III.2.3. <i>Kétkomponensű jelentésmodell</i>	84
III.2.4. <i>A pragmatikai (szemiotikai) jelentésmodell</i>	85
III.2.4.1. A pragmatikai jelentésmodell gyökerei	86
III.2.4.1.1. <i>A logikai pozitivizmus</i>	86
III.2.4.1.2. <i>A behaviorizmus</i>	88
III.2.4.1.3. <i>A pragmatizmus</i>	90
III.2.4.2. A szemiotika	95
III.2.5. <i>A beszédaktuselmélet jelentésmodellje</i>	98
III.2.6. <i>A relevanciaelmélet jelentésmodellje</i>	101
III.3. A nyelvi jel közvetítettségének fogalomtörténete	102
III.3.1. <i>A tömegkommunikáció jelentéstapasztalata</i>	103
III.3.1.1. Tömegkommunikációs modellek	103
III.3.1.2. A tömegkommunikáció mintázatai	107
III.3.2. <i>A médiahatás-megítélés szakaszai</i>	108
III.3.3. <i>A médiahatás típusai</i>	109
III.3.4. <i>A mediális jelentéskonstituálás</i>	110
III.3.5. <i>A nyelvi jel és a társadalom mediatizáltsága</i>	113
III.4. A kommunikáció összetevőinek relativizálódása egy politikai beszéd példáján	114
III.4.1. <i>Meg tudjuk-e állapítani, hogy kik a kommunikációs szituáció résztvevői?</i>	114
III.4.2. <i>A politika és a nyelv – a beszélő azonosításának egy sajátos terepe</i>	115
III.4.3. <i>A politikai beszéd</i>	117
III.4.4. <i>Egy politikai beszéd</i>	119
III.5. Összefoglalva: a nyelvi jel komplexitásának fokozatos felismeréséről	125

Negyedik rész / A SZÖVEGFOGALOM MAI DISZCIPLINÁRIS
KÖRNYEZETE

IV.0. A kieferi problémafelvetés	128
IV.1. A szövegfogalom alakulása	131
IV.1.1. <i>A szövegfogalom a diskurzusanalízis létrejöttét megelőzően</i>	131
IV.1.1.1. Nyelvészeti megfontolások	131
IV.1.1.2. Történetgrammatikák	133
IV.1.1.2.1. <i>Rumelhart (1975)</i>	133
IV.1.1.2.2. <i>Schank és Abelson (1977), Schank (1999)</i>	135
IV.1.1.2.3. <i>Kintsch és van Dijk (1978)</i>	137
IV.1.2. <i>A szövegfogalom a diskurzusanalízisben</i>	138
IV.1.2.1. Korai kísérletek a diskurzusanalízisben	140
IV.1.2.2. Diskurzusegységek és diskurzusfunkció	142
IV.1.2.3. A diskurzuselmélet diszciplináris környezete	145
IV.1.2.3.1. <i>Beszédaktus-elmélet</i>	146
IV.1.2.3.2. <i>Interakcionális szociolingvisztika</i>	147
IV.1.2.3.3. <i>A kommunikáció etnográfiaja</i>	152
IV.1.2.3.4. <i>Pragmatika</i>	155
IV.1.2.3.5. <i>Beszélgetéselemzés</i>	158
IV.1.2.3.6. <i>Kritikai diskurzuselemzés</i>	160
IV.1.3. <i>A szövegfogalom további kutatási irányai</i>	161
IV.2. A szövegfogalom kutatásának helyzete Magyarországon	163
IV.2.1. <i>Definíciós nehézségek</i>	163
IV.2.2. <i>Kutatási irányok</i>	164
IV.2.3. <i>Petőfi S. János modellje(i)</i>	168
IV.2.3.1. A strukturális aspektus	169
IV.2.3.1.1. <i>(1990)</i>	170
IV.2.3.1.2. <i>(2004)</i>	174
IV.2.3.2. A procedurális aspektus	174
IV.2.3.2.1. <i>(1982)</i>	174
IV.2.3.2.2. <i>(2004)</i>	177
IV.2.4. <i>Egyetemi tankönyvek</i>	178
IV.2.5. <i>A szövegvizsgálat megítélése</i>	181
IV.3. A szövegfogalom vizsgálatának legújabb szakasza: (L)DRT	181

IV. 4. A modellek összevetése egy újsághír-elemzés példáján	191
IV.4.1. A szöveg propozicionális szerkezetét megmutató logikai elemzés	192
IV.4.2. A Rumelhart-modell (1975)	195
IV.4.3. A Schank–Abelson-féle forgatókönyv-elmélet (1977)	196
IV.4.4. A Kintsch–van Dijk-féle modell (1978)	197
IV.4.5. Grice pragmatikai megfontolásai	198
IV.4.6. Van Dijk modellje (1988)	198
IV.4.7. A Bell modellje (1998)	199
IV.4.8. Petőfi S. János modellje(i)	201
IV.4.8.1. A strukturális aspektus	201
IV.4.8.1.1. Petőfi S. János (1990)	201
IV.4.8.1.2. Petőfi S. János (2004)	202
IV.4.8.2. A procedurális aspektus	202
IV.4.8.2.1. Petőfi S. János (1982)	202
IV.4.8.2.2. Petőfi S. János (2004)	202
IV.4.9. A DRS	203
IV.4.10. A modellek összevetése	205
IV. 5. Összefoglalva: A szövegfogalom természetének fokozatos felismeréséről	208
Ötödik rész / ÖSSZEFOGLALÁS HELYETT	210
Utóhang	215
Bibliográfia	217